

การวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในยุคชีวิตวิถีถัดไป

Factor Analysis of Leadership Components of School Administrators in the Next Normal Era

สุนิสา ม่วงพรวน^{1*}, ธีรวิฐ ธาดาทันติโชค² และ พิชญญาภา ยืนยาว³

Sunisa Muangpruan ¹, Theerawoot Thadatontichok ² and Pitchayapa Yuenyaw ³

(วันรับบทความ : 8 พฤษภาคม 2567/วันแก้ไขบทความ : 11 มิถุนายน 2567/วันตอบรับบทความ : 5 กรกฎาคม 2567)

(Received Date : May 6, 2024/ Revised Date : June 11, 2024/ Accepted Date : July 5, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคชีวิตวิถีถัดไป เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ประกอบด้วย การวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลหลักได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักวิชาการ และศึกษานิเทศก์ จำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และแบบตรวจสอบยืนยันองค์ประกอบ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการสรุปอุปนัย และการวิเคราะห์เนื้อหา การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สถานศึกษาของรัฐสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม จำนวน 28 แห่ง ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำนวน 571 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนกระจายตามจำนวนที่ตั้งของอำเภอ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ สกัดองค์ประกอบด้วยวิธีองค์ประกอบหลักและหมุนแกน องค์ประกอบแบบมุมฉากด้วยวิธีแวนริแมกซ์

ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคชีวิตวิถีถัดไป ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) องค์ประกอบภาวะผู้นำด้านบุคลิกภาพ 2) องค์ประกอบภาวะผู้นำด้านวิชาการ 3) องค์ประกอบภาวะผู้นำด้านดิจิทัล 4) องค์ประกอบภาวะผู้นำด้านการคิดและการตัดสินใจ และ 5) องค์ประกอบภาวะผู้นำด้านสังคม โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.607-0.912 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกองค์ประกอบสามารถร่วมกันอธิบายองค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคชีวิตวิถีถัดไป ได้ร้อยละ 71.169 ซึ่งมีความเหมาะสม ถูกต้อง เป็นไปได้ และ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดองค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคชีวิตวิถีถัดไปได้

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำ, ผู้บริหารสถานศึกษา, ยุคชีวิตวิถีถัดไป

¹ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

¹ Educational Administration, Faculty of Education Nakhon Pathom Rajabhat University

^{2,3} คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

^{2,3} Faculty of Education Nakhon Pathom Rajabhat University

* ผู้ติดต่อหลัก Email: beesunisa2629@gmail.com

* Corresponding author Email: beesunisa2629@gmail.com

Abstract

The purpose of this research was to study the factor analysis of school administrators' leadership in the next normal era. This research was mixed methods approach for qualitative data collection, the key informants were 6 school administrators, teachers, academic and supervisors. The research instruments were an in-depth interview form and a factor confirmation form. The data was analyzed by analytic induction and content analysis. For the quantitative data collection, the sample was 28 schools under the secondary education service area office Nakhon Pathom. The informants were 517 school administrators and teachers derived by proportional stratified random sampling as distributed by district. The instrument was a questionnaire. The statistic used was exploratory factor analysis using principal components analysis and orthogonal rotation by varimax.

The research results indicated that there were 5 factors of school administrators' leadership in the next normal era. They consisted of 1) Components of personality leadership, 2) Components of academic leadership, 3) Digital Leadership Components, 4) Components of leadership in thinking and decision making, and 5) Social Leadership Components. The standardized factor loading was between 0.607-0.912 with a statistical significance level of .05. All factors could explain the factor of school administrators' leadership in the next normal age at the percentage of 71.169, which were appropriate, accurate, feasible, and useful for determining factors of school administrators' leadership in the next normal era.

Keyword : leadership, school administrator, next normal era

บทนำ

ในสถานการณ์ปัจจุบัน หลังจากโลกเราได้เผชิญกับการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 ในช่วงเดือน ธันวาคม 2562 พบผู้ติดเชื้อรายแรกในประเทศไทย เมื่อช่วงเดือนมกราคม 2563 กระทรวงสาธารณสุขจึงได้ออกประกาศในราชกิจจานุเบกษา โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2563 กำหนดให้โรคติดเชื้อไวรัสโควิด 19 เป็นโรคติดต่ออันตราย ต่อมาองค์การอนามัยโลกได้ประกาศให้โรคติดเชื้อไวรัสโควิด 19 เป็นโรคที่มีการระบาดใหญ่ไปทั่วโลก (pandemic) ในวันที่ 11 มีนาคม 2563 ในระยะเวลาต่อมาได้เกิดการแพร่ระบาดครั้งใหญ่ของเชื้อไวรัสโควิด 19 โดยเป็นการติดเชื้อเป็นกลุ่มก้อน (cluster) คือ การแพร่ระบาดในสนามมวยและสถานบันเทิงในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการรวมกลุ่มคนจำนวนมากและมีความแออัด (Ministry of Public Health, 2020) เนื่องด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดดังกล่าว มีการแพร่ระบาดในหลายประเทศ รวมถึงประเทศไทย กระทรวงศึกษาธิการตระหนักถึงความปลอดภัยในชีวิตของนักเรียน นักศึกษา ที่จะได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาด อาศัยอำนาจตามความในข้อ 9 วรรคหนึ่ง (4) ของระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยปีการศึกษาการเปิดและปิดสถานศึกษา พ.ศ. 2549 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 จึงให้สถานศึกษาทุกแห่ง ซึ่งอยู่ในสังกัดและในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการ ปิดเรียนด้วยเหตุพิเศษ ตั้งแต่วันที่ 18 มีนาคม 2563 เป็นต้นไป จนกว่าจะมีการประกาศเปลี่ยนแปลง (Ministry of Education [MOE], 2020) จาก

สถานการณ์ดังกล่าว ส่งผลให้รูปแบบการเรียนการสอนของประเทศต้องปรับเปลี่ยนและมีความแตกต่างกันไปตามความเหมาะสม

การบริหารการศึกษาจึงเป็นหัวใจสำคัญที่จะนำพาสถานศึกษาให้ผ่านพ้นวิกฤตนี้ไปได้ เนื่องจากสถานการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และสร้างความเปลี่ยนแปลงต่อการใช้ชีวิตของมนุษย์เป็นอย่างมาก สร้างผลกระทบในการดำรงชีวิต การเรียน การทำงาน คนทุกเพศทุกวัยต้องปรับตัวเพื่ออยู่รอด ตั้งแต่การอยู่บ้าน และลดการเดินทาง ส่วนภาคธุรกิจก็ต้องปรับตัว มีการเว้นระยะห่าง (social distancing) การตรวจคัดกรอง การบันทึก การเข้าออก (check in) ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำรงชีวิตและการให้บริการไปจากเดิม ตามแนวทางชีวิตวิถีใหม่ (new normal) ที่ประชาชนทุกคนได้ปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตจนกลายเป็นความปกติใหม่ และในปัจจุบันประชาชนกำลังเรียนรู้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ และนำมาประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตกันมากขึ้น เพื่อก้าวไปสู่ชีวิตวิถีถัดไป (next normal) ในช่วงหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 (Phanbunmi, 2564) การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 ไม่เพียงสร้างผลกระทบในด้านสาธารณสุขและเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังกระทบต่อภาคการศึกษาอย่างรุนแรง เพราะเป็นระยะเวลากว่า 2 ปีแล้วที่นักเรียนไม่สามารถไปโรงเรียนตามปกติอย่างต่อเนื่อง (Phaichayonwichit & Thitisawan, 2022) มนุษย์จึงได้นำเอาเทคโนโลยีมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ให้สามารถดำรงอยู่ได้ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 ได้ เป็นการใช้ชีวิตแบบ “New Normal” ชีวิตวิถีใหม่ที่อยู่ร่วมกับโควิด เมื่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 คลี่คลายลงก็นำเราไปสู่ การใช้ชีวิตแบบสู่ “Next Normal” ชีวิตวิถีถัดไปหลังโควิด 19

คุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค “Next Normal” ชีวิตวิถีถัดไปหลังวิกฤตโควิด 19 จึงมีความสำคัญมาก ในการขับเคลื่อนการศึกษาไปในทิศทางที่เหมาะสม เพราะเป็นยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างกะทันหัน ผู้บริหารจะต้องเข้าใจและยอมรับในเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เข้าถึงได้ ทุกเพศทุกวัย ทุกเวลา เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการอำนวยความสะดวกให้กับบุคลากร และทำให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพและเป็นระบบเพิ่มมากขึ้น สามารถสร้างสื่อหรือนวัตกรรมใหม่ ๆ ได้ เป็นการเปิดโอกาสทางการศึกษาให้สามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ทั้งนี้ก่อให้เกิดการศึกษาและพัฒนาให้รู้เท่าทันเทคโนโลยีในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาพัฒนาสถานศึกษา เพื่อให้เกิดความสะดวกและทำให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพและเป็นระบบเพิ่มมากขึ้น ให้สอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 และนำสถานศึกษาให้ขับเคลื่อนไปได้ในสถานการณ์ปัจจุบัน เป็นการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้การศึกษาไม่มีที่สิ้นสุด ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างไม่มีวันหยุด โดยต้องเริ่มจากตัวผู้บริหารสถานศึกษาก่อนพัฒนาตนเองให้เท่าทันเทคโนโลยี เรียนรู้และเข้าใจ ยอมรับการเปลี่ยนแปลงด้าน ICT จากนั้นนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมและเกิดประโยชน์กับสถานศึกษาสูงสุด เป็นแบบอย่างที่ดีให้ครูในโรงเรียนในด้าน ICT สร้างวัฒนธรรมในการทำงาน สร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน ให้ครูเชื่อว่าเทคโนโลยีไม่ได้เข้ามาแทนที่ครูได้ แต่เทคโนโลยีจะเข้ามาช่วยเสริมช่วยอำนวยความสะดวกให้ครู เพื่อเตรียมครู เตรียมสิ่งแวดล้อมเตรียมสถานศึกษา เพื่อให้พร้อมที่จะก้าวเข้าสู่ยุค “Next Normal” ที่บริหารสถานศึกษาโดยใช้ “Digital Transformation” สอดคล้องกับแนวคิดของ Phayomyaem (2021) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาไทยในยุคชีวิตวิถีถัดไป (next normal) นั้น จะมีพื้นฐานมาจากแนวทางชีวิตวิถีใหม่ (new normal) นั่นเอง กล่าวคือ การเรียนรู้จะเป็นออนไลน์ผ่านเทคโนโลยี สืบเนื่องจากการพัฒนาเทคโนโลยีทางการศึกษาในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 ก่อให้เกิดนวัตกรรมการเรียนรู้แบบใหม่ขึ้นอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นการเรียนออนไลน์หรือการเข้าถึงสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ผ่านออนไลน์มากขึ้น ซึ่งเทคโนโลยีการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่ถูกนำมาใช้

นั้นเกิดจากการร่วมมือกันระหว่างองค์กรต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือและเอกชน ที่ก่อให้เกิดการพัฒนาช่องทางการเรียนรู้แบบใหม่สร้างแพลตฟอร์มการเรียนรู้ รวมทั้งพัฒนาระบบพื้นฐานที่เอื้อกับการเรียนรู้ขึ้นมา

ตลอดเวลา แต่สิ่งที่ไม่ควรจะมีมองข้ามไปนั่นคือ ความเหลื่อมล้ำที่เกิดจากโอกาสในการเข้าถึงสารสนเทศที่ไม่เท่าเทียม ผู้บริหารสถานศึกษาในยุค “Next Normal” ชีวิตวิถีถัดไปหลังวิกฤตโควิด 19 จึงมีบทบาทสำคัญมากในการขับเคลื่อนการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

อย่างไรก็ตามในสถานการณ์ปัจจุบันที่โลกเรามีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอยู่ตลอดเวลา การบริหารสถานศึกษาก็ต้องมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตามไปด้วย การเป็นผู้บริหารในยุคชีวิตวิถีถัดไป ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีคุณลักษณะในหลาย ๆ ด้านที่จำเป็นในการบริหารการศึกษา หรือเรียกอีกอย่างว่าองค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องปรับแนวคิดและพัฒนาตนเองให้ดำรงอยู่ในยุค “Next normal” ชีวิตวิถีถัดไปหลังโควิดได้อย่างยั่งยืน ไปสู่การสร้างผู้เรียนที่มีศักยภาพที่เหมาะสม สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล ดังนั้น ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคชีวิตวิถีถัดไปจะต้องมีองค์ประกอบอย่างไรในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาในยุค “Next normal” ชีวิตวิถีถัดไปหลังโควิดได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคชีวิตวิถีถัดไป สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (mixed methods approach) ทั้งเชิงคุณภาพ (qualitative research) และเชิงปริมาณ (quantitative research) ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative research)

ขอบเขตของการวิจัยสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ มีรายละเอียดดังนี้ 1.1) ศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบแนวคิด นิยามโครงสร้างของตัวแปรที่ต้องการวัดเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม 1.2) กลุ่มที่ตอบแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีความรู้ ประสบการณ์การบริหารสถานศึกษา และมีภาวะผู้นำในการบริหารสถานศึกษาในยุคชีวิตวิถีถัดไป จำนวน 6 คน ได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (criterion sampling) โดยเลือกผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีคุณสมบัติอย่างน้อย 1 ข้อ ดังนี้ 1.2.1) ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือ รองผู้อำนวยการสถานศึกษา มีวุฒิการศึกษา ระดับปริญญาเอกทางการศึกษา หรือสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือมีประสบการณ์ด้านการบริหารสถานศึกษา อย่างน้อย 10 ปี จำนวน 2 คน 1.2.2) ครูผู้สอนที่มีวิทยฐานะชำนาญการ เป็นผู้ดำรงตำแหน่งครูชำนาญการ อย่างน้อย 10 ปี จำนวน 2 คน 1.2.3) นักวิชาการ ศึกษานิเทศ หรือผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา ด้านภาวะผู้นำทางการศึกษา มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกทางการบริหารการศึกษา หรือมีประสบการณ์การทำงาน อย่างน้อย 10 ปี จำนวน 2 คน 1.3) กลุ่มการประเมินเชิงประจักษ์ (empirical evaluation) ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักวิชาการทางการศึกษา จำนวน 6 คน ได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (criterion sampling) เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน คือ 1) ความถูกต้อง 2) ความเหมาะสม

3) ความเป็นไปได้และ 4) ใช้ประโยชน์ ประกอบด้วย 1.3.1) ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือ รองผู้อำนวยการสถานศึกษา มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกทางการศึกษา หรือสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือมีประสบการณ์ด้านการบริหารสถานศึกษา อย่างน้อย 10 ปี จำนวน 2 คน

1.3.2) ครูผู้สอนที่มีวิทยฐานะชำนาญการ เป็นผู้ดำรงตำแหน่งครูชำนาญการ อย่างน้อย 10 ปี จำนวน 2 คน

1.3.3) นักวิชาการ ศึกษานิเทศ หรือผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา ด้านภาวะผู้นำทางการศึกษา มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกทางการบริหารการศึกษา หรือมีประสบการณ์การทำงาน อย่างน้อย 10 ปี จำนวน 2 คน

2. ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative research) ประกอบด้วย 2.1) ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครู ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม จำนวน 29 แห่ง ซึ่ง จำแนกเป็นโรงเรียนในอำเภอเมืองนครปฐม 8 แห่ง อำเภอนครชัยศรี 6 แห่ง อำเภอบางเลน 4 แห่ง อำเภอสามพราน 4 แห่ง อำเภอกำแพงแสน 3 แห่ง อำเภอพุทธมณฑล 2 แห่ง และอำเภอดอนตูม 2 แห่ง (ข้อมูล ณ 29 สิงหาคม พ.ศ. 2566) 2.2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและในครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม โดยใช้ตารางกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan (Krejcie & Morgan, 1970 as cited in Yuenyaw and Thadatantichok, 2018) การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) โดยกระจายตามจำนวนที่ตั้งของอำเภอ ได้สถานศึกษา จำนวน 28 แห่ง 2.3) ผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา แห่งละ 2 คน ได้จำนวน 56 คน และครู แห่งละ 20 คน ได้จำนวน 560 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 616 คน ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 จำนวนประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูล

ที่	โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนครปฐม	ประชากร (โรงเรียน)	กลุ่ม ตัวอย่าง (โรงเรียน)	ผู้ให้ข้อมูล		รวม
				ผู้บริหาร สถานศึกษา (คน)	ครู (คน)	
1	อำเภอเมืองนครปฐม	8	7	14	140	154
2	อำเภอนครชัยศรี	6	6	12	120	132
3	อำเภอสามพราน	4	4	8	80	88
4	อำเภอบางเลน	4	4	8	80	88
5	อำเภอกำแพงแสน	3	3	6	60	66
6	อำเภอพุทธมณฑล	2	2	4	40	44
7	อำเภอดอนตูม	2	2	4	40	44
รวม		29	28	56	560	616
				รวมผู้ให้ข้อมูล	616	คน

*หมายเหตุ ข้อมูล ณ วันที่ 29 สิงหาคม พ.ศ.2566

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือการสร้างและพัฒนาเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์เชิงลึกและแบบสอบถาม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. **แบบสัมภาษณ์เชิงลึก** เป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด มีขั้นตอนดังนี้ ขั้นที่ 1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำยุคชีวิตวิถีถัดไป และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำ ใช้การวิเคราะห์

เนื้อหา (content analysis) โดยการตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (induction) จากเอกสารที่ศึกษานำมาแบ่งประเภทตามเนื้อหาของเอกสาร เปรียบเทียบเนื้อหาประเภทต่าง ๆ แล้วมากำหนดกรอบแนวคิดนิยามโครงสร้างของตัวแปรที่ต้องการวัดเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ขั้นที่ 2 สร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก เกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคชีวิตวิถีถัดไป เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างและแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด ขั้นที่ 3 นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้พัฒนาขึ้นเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คนเพื่อตรวจสอบ คุณภาพ ด้านความตรงตามโครงสร้าง (construct validity) เพื่อทดสอบความสามารถของแบบสัมภาษณ์ที่สามารถวัดได้ตรงตามโครงสร้างหรือทฤษฎี แบบสอบถามปลายเปิดเป็นความเรียงใช้วิเคราะห์สรุปอุปนัย (analytic induction) โดยการวิเคราะห์สรุปข้อมูลจากบันทึกภาคสนามจาก การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ บันทึกข้อมูลสัมภาษณ์แบบพรรณนา สรุปข้อมูลที่ได้จาก การวิเคราะห์โดยการจัดกลุ่มและวิเคราะห์ข้อมูลที่น่ามากำหนดเป็นประเด็นคำถาม

2. **แบบสอบถาม** เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีขั้นตอนดังนี้ ขั้นที่ 1 สร้างแบบสอบถาม โดยการศึกษาวิเคราะห์เอกสารรวมทั้งนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ มาร่วมพิจารณา ขั้นที่ 2 นำแบบสอบถามที่ได้พัฒนาขึ้นเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบ คุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (index of item-objective congruence: IOC) แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60-1.00 ได้ 110 ข้อ ขั้นที่ 3 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขและตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา แล้วไปทดลองใช้ (tryout) กับผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 4 คน และข้าราชการครูจำนวน 40 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งสิ้นจำนวน 44 คน เพื่อตรวจสอบด้านความเชื่อมั่น (reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 เพื่อนำไปเก็บข้อมูลกับผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู จำนวน 616 คน ได้แบบสอบถามกลับคืนมา 571 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.70

3. **แบบตรวจสอบยืนยันองค์ประกอบ** เป็นคำถามให้เลือกตอบ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคชีวิตวิถีถัดไป ทั้ง 4 ด้าน คือ 1) ความถูกต้อง 2) ความเหมาะสม 3) ความเป็นไปได้ และ 4) ใช้ประโยชน์ โดยจัดทำเป็นแบบตรวจสอบรายการ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงคุณภาพ และ 2) การวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงปริมาณ ดังนี้

1. **การวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงคุณภาพ** ประกอบด้วย 1.1) การวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาศึกษา เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องใน การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) 1.2) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้การวิเคราะห์สรุปอุปนัย (analytic induction) 1.3) แบบแบบตรวจสอบยืนยันองค์ประกอบ ใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

2. วิเคราะห์ข้อมูลในเชิงปริมาณ ประกอบด้วย 2.1) ตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติความถี่และร้อยละ 2.2) วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ โดยสกัดองค์ประกอบ (factor extraction) ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบร่วม (Common Factor Analysis: CFA) เทคนิคย่อยวิธีแกนหลัก (Principal Axis Factoring: PAF) และหมุนแกนองค์ประกอบแบบมุมฉาก (orthogonal rotation) ด้วยวิธีแวนิแมกซ์ (varimax method)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจทำให้ได้องค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคชีวิตวิถีถัดไป ที่เหมาะสมจำนวน 5 องค์ประกอบ ประกอบด้วยตัวแปรทั้งสิ้น 104 ตัวแปร ดังนี้

1. องค์ประกอบภาวะผู้นำด้านบุคลิกภาพ ประกอบด้วย 52 ตัวแปร ดังนี้ 1) มีจรรยาบรรณต่ออาชีพ 2) ปฏิบัติตามระเบียบ วินัย และกฎหมายอย่างเคร่งครัด 3) ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงาน 4) ปรากฏปฏิบัติตนถูกต้องตามแบบแผนประเพณี หรือมาตรฐานที่สังคมให้การยอมรับ 5) มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ สุจริต โปร่งใสตรวจสอบได้ 6) มีใจเป็นกลาง ยุติธรรม ปราศจากอคติ 7) มีความกล้าหาญ 8) เป็นผู้นำที่สร้างความสุขความสมดุลให้องค์กรในทุกมิติ 9) มีจิตใจดี 10) เป็นที่ปรึกษาที่ดี 11) มีลักษณะบุคลิกภาพที่ดี สง่างาม 12) มีความฉลาดทางอารมณ์ 13) รู้จักตัวเอง ยอมรับความเป็นตัวตนของตัวเอง ทั้งด้านบวกและด้านลบ 14) อยู่เหนืออดีตและความปรารถนาของตัวเอง 15) ให้เกียรติผู้อื่นอยู่เสมอ 16) แสดงออกถึงความคิด ค่านิยม ความชอบ ความจริงใจ สะท้อนความเป็นตัวตนที่แท้จริง 17) มีความเชื่อมั่นในตนเอง 18) สร้างภาพลักษณ์ที่ดี (branding) ให้องค์กร 19) เป็นแบบอย่างด้านการดูแลสุขภาพตัวเอง 20) ช่างสังเกต 21) มองอนาคตเป็นหลัก 22) มีเหตุผล 23) มีจิตวิทยาในการบริหารคน 24) มีความประนีประนอมในการบริหารงาน 25) เห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น 26) มีความกระตือรือร้น ปฏิบัติงานอย่างเต็มที่อย่างชัดเจน 27) สามารถโน้มน้าวจิตใจและทัศนคติของผู้ใต้บังคับบัญชาได้ 28) มีความเต็มใจและตั้งใจในการทำงานอย่างสูง 29) มีทักษะการสื่อสารที่ดี มีประสิทธิภาพ 30) มีความสามารถในการกระตุ้นและให้กำลังใจผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างสม่ำเสมอ 31) มีการแนะนำ หรือให้รางวัลตามสถานการณ์ เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ใต้บังคับบัญชา 32) ให้ความสนใจทั้งเรื่องงานและขวัญกำลังใจผู้ใต้บังคับบัญชา 33) มีการสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา 34) เน้นสร้างคนคุณภาพที่เป็นคนดีและมีคุณธรรม 35) อุทิศตนเพื่อเป้าหมายและคุณค่าที่แท้จริงของชีวิต 36) มีความสามารถในการสร้างความสามัคคีในองค์กร 37) ไม่สร้างความกดดันแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาในการทำงาน 38) บริหารงานอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม 39) เน้นการพัฒนาองค์กรอย่างมีส่วนร่วม 40) มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ 41) กระจายอำนาจและไว้วางใจผู้ใต้บังคับบัญชา 42) มีเทคนิคให้คนยอมรับหรือปฏิบัติตาม 43) เป็นผู้อำนวยการความสะอาด ช่วยจัดหาวัสดุ อุปกรณ์และเครื่องมือเพื่อการทำงาน 44) มีความรู้ความสามารถในการบริหารการศึกษา 45) เป็นผู้บริหารมืออาชีพ นำพาองค์กรสู่ความสำเร็จอย่างมีหลักการและเหตุผล 46) เน้นการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ 47) เน้นพัฒนาคนมากกว่าวัตถุหรือสิ่งปลูกสร้าง 48) มีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการทำงาน 49) มีความสามารถในการบริหารการเปลี่ยนแปลง 50) มีความยืดหยุ่นตามสถานการณ์ และสามารถรับมือกับสถานการณ์ที่ไม่คาดคิดได้ 51) เข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชน และ 52) ส่งเสริม ปลูกฝังให้ผู้ใต้บังคับบัญชา มีจิตสำนึกที่ดีในการทำงานหรือต่อผู้รับบริการ

2. องค์ประกอบภาวะผู้นำด้านวิชาการ ประกอบด้วย 24 ตัวแปร ดังนี้ 1) เป็นผู้นำด้านวิชาการ 2) สรรหา Best Practice มาใช้ในการทำงานอยู่เสมอ 3) มีความสามารถสร้างความเข้มแข็งให้องค์กรได้

4) ศึกษาการทำงานทุกขั้นตอนอย่างละเอียด 5) ใช้กลยุทธ์วิธีการทำงานทุกรูปแบบ เพื่อความสำเร็จของงาน 6) เป็นผู้ดำเนินการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC 7) นำวิธีการทำงานที่ผ่านการกลั่นกรองมาเป็นอย่างดีมาใช้ ปฏิบัติ 8) ควบคุม กำกับ ดูแลการใช้งบประมาณอย่างเป็นระบบ 9) ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้สิ่งใหม่อย่างต่อเนื่อง 10) ให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ 11) สร้างโอกาสการเรียนรู้ให้แก่บุคลากร หรือผู้ใต้บังคับบัญชา 12) มุ่งพัฒนาผู้เรียน ให้มีความรู้ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 13) มีการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายที่ชัดเจนภายใต้บริบทจริง และสามารถถ่ายทอดไปยังผู้ใต้บังคับบัญชาได้ 14) ตระหนักและ

เข้าใจถึงปัญหา และความต้องการของผู้ใต้บังคับบัญชา 15) กำกับ ติดตาม ดูแลการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชา 16) ส่งเสริมการทำงาน เพิ่มแรงจูงใจ ความมั่นใจ ความผูกพันกับองค์กร 17) ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้เชี่ยวชาญในงานที่ตนเองรับผิดชอบ 18) เน้นการสร้างผู้นำรุ่นถัดไป (develop people) 19) สนับสนุน ช่วยเหลือผู้ใต้บังคับบัญชา ให้บรรลุเป้าหมายและประสบความสำเร็จ 20) ส่งเสริมและพัฒนาผู้ใต้บังคับบัญชาให้มีคุณภาพ 21) สามารถสอนงานผู้ใต้บังคับบัญชาได้ 22) สามารถประเมินสถานการณ์รอบข้างได้เป็นอย่างดี 23) มีมุมมองที่กว้างแบบ Brid Eye View และ 24) หลีกเลี่ยงการทำงานที่มีความเสี่ยง

3. องค์ประกอบภาวะผู้นำด้านดิจิทัล ประกอบด้วย 9 ตัวแปร ดังนี้ 1) ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อลดภาระงานเอกสารที่ไม่จำเป็นหรือมีความซ้ำซ้อนกันของข้อมูล 2) สามารถประชาสัมพันธ์เชิงบวกให้องค์กร โดยผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (social media) 3) สามารถเลือกใช้ ICT เพื่อการทำงานในองค์กรได้ 4) ส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ 5) มีความรู้ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและระบบสารสนเทศได้อย่างหลากหลาย 6) มีความฉลาดทางนวัตกรรม และช่วยให้เกิดนวัตกรรมในองค์กรมากขึ้น 7) ไม่เพิ่มภาระงานอื่นให้ผู้ใต้บังคับบัญชา นอกเหนือจากงานสอน 8) สามารถบริหารงานได้ โดยไม่เพิ่มขั้นตอนในการทำงาน ที่อาจทำให้งานเสร็จช้าลง และ 9) มีทักษะการนำข้อมูลไปใช้วางแผนงานในอนาคต

4. องค์ประกอบภาวะผู้นำด้านการคิดและการตัดสินใจ ประกอบด้วย 12 ตัวแปร ดังนี้ 1) มีทักษะการวางแผนที่ดี 2) มีเจตคติที่ดีและมีความคิดในเชิงบวก 3) มีทัศนคติที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา 4) มีความสามารถในการตัดสินใจ 5) บริหารอย่างมีเมตตา/ให้อภัย 6) สืบหาข้อมูลและความคิดเห็นของผู้อื่นก่อนการตัดสินใจ 7) คำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล เข้าใจและยอมรับความสามารถ ความแตกต่างระหว่างบุคคล 8) มอบหมายงานตามความสามารถตามความถนัดของผู้ใต้บังคับบัญชา 9) มีทักษะการคิดอย่างเป็นระบบ 10) เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้แสดงความคิดเห็น 11) เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้ซักถามเกี่ยวกับรายละเอียด ขั้นตอนในการปฏิบัติงาน และ 12) มีทักษะในการวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล

5. องค์ประกอบภาวะผู้นำทักษะด้านสังคม ประกอบด้วย 7 ตัวแปร ดังนี้ 1) มีทักษะ การเข้าสังคมที่ดี 2) สร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้ร่วมปฏิบัติงาน 3) สามารถแสวงหาความร่วมมือและการสนับสนุนจากองค์กรทุกภาคส่วนได้ 4) สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดี 5) ให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมกับชุมชนอย่างสม่ำเสมอ 6) มุ่งการทำงานเป็นทีม และ 7) มุ่งประโยชน์ส่วนรวม

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคซีวีดีทีได้มี 5 องค์ประกอบ 104 ตัวแปร ได้แก่ 1) องค์ประกอบภาวะผู้นำด้านบุคลิกภาพ 2) องค์ประกอบภาวะผู้นำด้านวิชาการ 3) องค์ประกอบภาวะผู้นำด้านดิจิทัล 4) องค์ประกอบภาวะผู้นำด้านการคิดและการตัดสินใจ และ

5) องค์ประกอบภาวะผู้นำด้านสังคม โดยมีค่านำหนักองค์ประกอบมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.607-0.912 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกองค์ประกอบสามารถร่วมกันอธิบายองค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคชีวิตวิถีถัดไป ได้ร้อยละ 71.169 ทั้งนี้เนื่องจากองค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคชีวิตวิถีถัดไป ประกอบไปด้วย องค์ประกอบภาวะผู้นำด้านบุคลิกภาพ ที่ติดตัวมาแต่กำเนิดหรือเกิดจากการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ เป็นบุคลิกภาพหรือทักษะเฉพาะตัวบุคคล องค์ประกอบภาวะผู้นำด้านวิชาการ ความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการ องค์ประกอบภาวะผู้นำด้านดิจิทัล การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มา

พัฒนาสถานศึกษา เพื่อให้เกิดความสะดวก และทำให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพและระบบเพิ่มมากขึ้น รวมถึงสามารถสร้างสื่อหรือนวัตกรรมใหม่ ๆ ได้ เป็นการเปิดโอกาสทางการศึกษา ให้สามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา องค์ประกอบภาวะผู้นำด้านการคิดและการตัดสินใจ เป็นอีกหนึ่งทักษะที่จำเป็นมาก ๆ ในการบริหารสถานศึกษา ถ้าผู้บังคับบัญชาเกิดความลังเล ไม่เด็ดขาด หรือการตัดสินใจโดยไม่ศึกษาข้อมูลให้ถี่ อาจส่งผลกระทบต่อการทำงานของผู้นั้นได้ผู้บังคับบัญชา และสุดท้ายองค์ประกอบภาวะผู้นำด้านสังคม ไม่ว่าจะเป็นสังคมภายในหรือภายนอกสถานศึกษา ล้วนส่งผลต่อการพัฒนาสถานศึกษา เพื่อพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ ทั้งนี้ยังต้องมีการปรับภาวะผู้นำให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่กำลังปรากฏในสังคม เพื่อเพิ่มศักยภาพในการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในยุคชีวิตวิถีถัดไปได้อย่างดีด้วย ดังที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้ออกประกาศนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 มุ่งเน้นผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของภาคการศึกษาที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนและประชาชน โดยมุ่งเป้าหมายการพัฒนาการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนไปสู่เป้าหมายของการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยคำนึงถึงชาติ ศาสนา ศิลปะ ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม กีฬา ความปลอดภัย ความมีโอกาและความเสมอภาคทางการศึกษา รวมทั้งมีสมรรถนะที่สำคัญจำเป็นสำหรับโลกยุคใหม่ พัฒนาคูให้มีความพร้อมด้านวิชาการและทักษะการจัดการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ (transforming education to fit in the digital era) ขับเคลื่อนการพัฒนาระบบราชการ ด้วยนวัตกรรมและการนำเทคโนโลยีดิจิทัล มาเป็นกลไกหลักในการดำเนินงาน (digitalize process) การเชื่อมโยงและแบ่งปันข้อมูล (sharing data) การส่งเสริมความร่วมมือ บูรณาการกับภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอก พัฒนาประสิทธิภาพของเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศให้สามารถใช้งานเครือข่ายสื่อสารข้อมูลเชื่อมโยงหน่วยงานภาครัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาระบบการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษา โดยยึดหลักความจำเป็นและใช้พื้นที่เป็นฐาน ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ เสริมสร้างคุณธรรม มาตรฐานทางจริยธรรมและปลูกจิตสำนึกต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบโดยยึดหลักธรรมาภิบาล (MOE, 2022) สอดคล้องกับ Benjawong and Nanthamatwangnara (2022) ได้ศึกษาเรื่อง ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคโควิด 19 (educational institution administrators in the era of Covid-19) ผลการศึกษาพบว่า การบริหารสถาบันการศึกษาในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 ให้ประสบความสำเร็จได้นั้น ผู้บริหารสถาบันการศึกษาจะต้องให้ความสำคัญกับ ภาวะผู้นำ เพราะภาวะผู้นำมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของสถาบันการศึกษาในสถานการณ์โควิด 19 ที่มีการเปลี่ยนแปลงจากระบบการศึกษาแบบเดิม ไปสู่การเรียนการสอนแบบใหม่โดยเน้นการสอนแบบออนไลน์มากขึ้น ผู้บริหารจะต้องบริหารระบบการศึกษาแบบใหม่เพื่อจูงใจทั้งผู้สอนและผู้เรียนต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ต้องนำเทคนิคภาวะผู้นำด้านต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์เพื่อแก้ไขปัญหา และบริหารจัดการการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษาในทุกช่วงสถานการณ์ให้มีประสิทธิภาพที่ดี ซึ่งภาวะผู้นำที่ผู้บริหารสถาบันการศึกษาควรจะมีเพื่อเพิ่มศักยภาพใน

การจัดการประกอบด้วย ภาวะผู้นำ 4 ประเภท ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำที่แท้จริง (authenticity leadership) 2) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (transformational leadership) 3) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ (creative leadership) และ 4) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม (innovative leadership) ภาวะผู้นำทั้ง 4 ประเภทนี้นำมาใช้ในการปฏิบัติ คือ มาดต้องตา วาจาต้องใจ วิสัยทัศน์กว้างไกล ใส่ใจการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาตลอดเวลา รวมถึงการนำนโยบายการศึกษาต่าง ๆ ที่สำคัญไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา โดยอาศัย ภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญ เนื่องจากภาวะผู้นำในรูปแบบต่าง ๆ

จะเป็นรากฐานสำคัญที่จะพัฒนาไปสู่ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์และภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมก็เป็นสิ่งสำคัญเพราะต้องหวนวัตกรรมใหม่ ๆ มาจูงใจผู้เรียนมากขึ้น เพื่อไม่ให้เกิดความแตกต่างระหว่างการเรียนในชั้นเรียนกับการเรียนผ่านระบบออนไลน์อีกทั้งควรวางวิธีการเรียนเสริม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อการพัฒนาไม่มีที่สิ้นสุด ไม่เบียดเบียนกับการเรียน เรียนสนุก ผู้เรียนอยากค้นหาความรู้มากขึ้น อันเป็นพลังเสริมเพื่อให้การศึกษาขับเคลื่อนและพัฒนาการเรียนการสอนต่อไปในอนาคต เมื่อพิจารณาองค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคชีวิตวิถีถัดไป สามารถอภิปรายได้ ดังนี้

1. องค์ประกอบภาวะผู้นำด้านบุคลิกภาพ จากผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคชีวิตวิถีถัดไป ควรมึจรรยาบรรณต่ออาชีพ ปฏิบัติตามระเบียบ วินัย และกฎหมายอย่างเคร่งครัด ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงาน นำเคอร์เนลถือ ถูกต้องตามแบบแผน ประเพณี หรือมาตรฐานที่สังคมให้การยอมรับ มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ สุจริต โปร่งใสตรวจสอบได้ มีใจเป็นกลาง ยุติธรรม ปราศจากอคติ มีความกล้าหาญ เป็นผู้นำที่สร้างความสุขความสมดุลให้องค์กรในทุกมิติ มีจิตใจดี เป็นที่ปรึกษาที่ดี มีลักษณะบุคลิกภาพที่ดี สง่างาม มีความฉลาดทางอารมณ์ ทั้งยังเป็นผู้บริหารสถานศึกษา มีอาชีพ บริหารงานอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม นำพาองค์กรประสบความสำเร็จอย่างมีหลักการและเหตุผล อยู่เหนืออัตราและความปรารถนาของตนเอง ให้เกียรติผู้อื่นอยู่เสมอ เห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น มีลักษณะบุคลิกภาพที่ดี สง่างาม ช่างสังเกต มีทักษะการสื่อสารที่ดี มีประสิทธิภาพ มีจิตวิทยาในการบริหารคน สามารถโน้มน้าวจิตใจและทัศนคติของผู้ใต้บังคับบัญชาได้ มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการการศึกษา เข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชน มีความเต็มใจและตั้งใจในการทำงานอย่างสูง ให้ความสนใจ ทั้งเรื่องงานและช่วยกำลังใจผู้ใต้บังคับบัญชา สร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา มีความสามารถในการสร้างความสามัคคีในองค์กร พัฒนางค์กรอย่างมีส่วนร่วม เน้นการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถบริหารงานที่มีการเปลี่ยนแปลงได้ มีความยืดหยุ่นตามสถานการณ์ และสามารถรับมือกับสถานการณ์ที่ไม่คาดคิดได้ ส่งเสริม ปลุกฝังให้ผู้ใต้บังคับบัญชา มีจิตสำนึกที่ดีในการทำงานหรือต่อผู้รับบริการ สร้างภาพลักษณ์ที่ดี (branding) ให้องค์กรได้ อุทิศตนเพื่อเป้าหมายและคุณค่าที่แท้จริงของชีวิต ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคชีวิตวิถีถัดไป ไม่เพียงแต่จะมีบุคลิกภาพที่ดีเหมาะสมแล้ว ต้องเป็นผู้นำที่ปฏิบัติตนอย่างมีจรรยาบรรณต่ออาชีพ ปฏิบัติตามระเบียบ วินัย และกฎหมายอย่างเคร่งครัด มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการการศึกษา บริหารงานอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม มีทักษะการสื่อสารที่ดี หรือทักษะการสร้าง มนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา สอดคล้องกับ Chaisue et al. (2023) ได้ศึกษาเรื่อง คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคเน็กซ์นอร์มัล ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคเน็กซ์นอร์มัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด เมื่อ

พิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุดทุกด้าน เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านบุคลิกภาพ และด้านความรู้ความสามารถ ตามลำดับ

2. องค์ประกอบภาวะผู้นำด้านวิชาการ จากผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคชีวิตวิถีถัดไป ควรมีองค์ประกอบภาวะผู้นำด้านวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำด้านวิชาการ สรรหา Best Practice มาใช้ในการทำงานอยู่เสมอ มีความสามารถสร้างความเข้มแข็งให้องค์กรได้ ศึกษาการทำงานทุกขั้นตอนอย่างละเอียด ใช้กลยุทธ์วิธีการทำงานทุกรูปแบบ เพื่อความสำเร็จของงาน ทั้งยัง

เป็นผู้นำการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC นำวิธีการทำงานที่ผ่านการกลั่นกรองมาเป็นอย่างดีมาใช้ปฏิบัติควบคุม กำกับ ดูแลการใช้งบประมาณอย่างเป็นระบบ ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้สิ่งใหม่อย่างต่อเนื่องและให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ มุ่งพัฒนาผู้เรียน ให้มีความรู้ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สร้างโอกาสการเรียนรู้ให้แก่บุคลากรหรือผู้ใต้บังคับบัญชา ส่งเสริมและพัฒนาผู้ใต้บังคับบัญชาให้มีคุณภาพพร้อมทั้งให้เชี่ยวชาญในงานที่ตนเองรับผิดชอบ กำกับ ติดตาม ดูแลการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชา มีการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายที่ชัดเจนภายใต้บริบทจริง และสามารถถ่ายทอดไปยังผู้ใต้บังคับบัญชาได้ ตระหนักและเข้าใจถึงปัญหา และความต้องการของผู้ใต้บังคับบัญชา ส่งเสริมการทำงานเพิ่มแรงจูงใจ ความมั่นใจ ความผูกพันกับองค์กร เน้นการสร้างผู้นำรุ่นถัดไป (develop people) มีมุมมองที่กว้างแบบ Brid Eye View สามารถประเมินสถานการณ์รอบข้างได้เป็นอย่างดี และหลีกเลี่ยงการทำงานที่มีความเสี่ยง ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคชีวิตวิถีถัดไปที่มีภาวะผู้นำด้านวิชาการ จะศึกษาการทำงานทุกขั้นตอนอย่างละเอียด สรรหา Best Practice หรือใช้กลยุทธ์วิธีการทำงานทุกรูปแบบเพื่อความสำเร็จของงานอย่างประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด ทั้งนี้ยังให้ความสำคัญกับการเรียนรู้สิ่งใหม่อย่างต่อเนื่องและพัฒนาการศึกษาอย่างยั่งยืน เน้นการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ มุ่งพัฒนาผู้เรียน ให้มีความรู้ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ส่งเสริมและพัฒนาผู้ใต้บังคับบัญชาให้มีคุณภาพพร้อมทั้งให้เชี่ยวชาญในงานที่ตนเองรับผิดชอบ สอดคล้องกับ Sukasi et al. (2022) ได้ศึกษาเรื่อง ผู้บริหารมืออาชีพยุคชีวิตวิถีถัดไป (professional executives in the next normal age) ผลการศึกษาพบว่า เมื่อสถานการณ์โควิด 19 คลี่คลายลงประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่การใช้ชีวิตหลังจากสถานการณ์โควิด 19 ที่เรียกว่า ชีวิตวิถีถัดไป ซึ่งเป็นวิถีชีวิตที่ต้องปรับเปลี่ยนไปตามบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว มีเทคโนโลยีและบริการดิจิทัลใหม่ ๆ เกิดขึ้น ก่อให้เกิดรูปแบบเศรษฐกิจที่เรียกว่า Stay-at-home economy การบริการแบบไร้การสัมผัส การใช้ชีวิตโดยคำนึงถึงความปลอดภัยและการเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชน การศึกษาของไทยภายหลังสถานการณ์โควิด 19 ต้องให้ความสำคัญต่อการนำเทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลรวมถึงแพลตฟอร์ม เทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ ให้ความสำคัญกับปฏิสัมพันธ์ที่มีคุณภาพระหว่างผู้สอนและผู้เรียน โดยเชื่อมโยงกับความสนใจของผู้เรียนและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนมากกว่าการจัดการเรียนรู้แบบอิงตามมาตรฐานเหมือนกันทั่วประเทศ ผู้บริหารมืออาชีพในยุคชีวิตวิถีถัดไปต้องเป็นผู้ที่ขับเคลื่อนสถานศึกษา ปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารการศึกษาให้รวดเร็วและปลอดภัยมากยิ่งขึ้น โดยมีบทบาท ดังนี้ 1) มี เป้าหมายที่ชัดเจน 2) มีความเป็นมืออาชีพ 3) ลงมือปฏิบัติ 4) มีความรวดเร็วและความปลอดภัย 5) การพัฒนาบุคลากร 6) คำนึงถึงความยั่งยืน 7) การใช้เทคโนโลยีและ 8) ส่งเสริมการทำงานทางไกลโดยบทบาทดังกล่าวส่งผลให้ ผู้บริหารนำพาสถานศึกษาดำเนินไปได้ในยุคชีวิตวิถีถัดไปให้สำเร็จตามเป้าหมายของการพัฒนาการศึกษาอย่างยั่งยืน ทั้งนี้บทบาททั้ง 8 ประการข้างต้น อาจมีการสลับลำดับตามบริบทของแต่ละ

สถานการณ์ได้ จึงจะสามารถส่งเสริมให้การบริหารของผู้บริหารมืออาชีพชีวิตวิถีถัดไปบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

3. องค์ประกอบภาวะผู้นำด้านดิจิทัล จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคชีวิตวิถีถัดไป ควรมีองค์ประกอบภาวะผู้นำทางด้านดิจิทัล โดยผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อลดภาระงานเอกสารที่ไม่จำเป็นหรือมีความซ้ำซ้อนกันของข้อมูล สามารถประชาสัมพันธ์เชิงบวกให้องค์กร โดยผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (social media) สามารถเลือกใช้ ICT เพื่อการทำงานในองค์กรได้ ส่งเสริมให้ผู้ได้บังคับบัญชาใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งมีความรู้ ความสามารถในการใช้

เทคโนโลยีดิจิทัลและระบบสารสนเทศได้อย่างหลากหลาย มีความฉลาดทางนวัตกรรม และช่วยให้เกิดนวัตกรรมในองค์กรมากขึ้น ไม่เพิ่มภาระงานอื่นให้ผู้ได้บังคับบัญชา นอกเหนือจากงานสอน สามารถบริหารงานได้ โดยไม่เพิ่มขั้นตอนในการทำงาน ที่อาจทำให้งานเสร็จช้าลง และมีทักษะการนำข้อมูลไปใช้วางแผนงานในอนาคต ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาในยุคชีวิตวิถีถัดไป จะต้องพร้อมเรียนรู้นวัตกรรมและเทคโนโลยีนำมาปรับใช้ในการบริหาร เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้รับบริการ สามารถเลือกใช้ ICT เพื่อการทำงานในองค์กรได้ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อลดภาระงานเอกสารที่ไม่จำเป็นหรือมีความซ้ำซ้อนกันของข้อมูล การลดเอกสาร หรือลดขั้นตอนในการทำงานเป็นปัจจัยหนึ่งในการเสริมสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน และสร้างทัศนคติที่ดีของผู้ร่วมงานที่มีต่อผู้บริหาร เกิดการทำงานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในองค์กรได้ สอดคล้องกับ Kangwanphanit and Ngamkanok (2023) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำในยุค next normal : นวัตกรรมและเทคโนโลยี ในยุคอนาคตทางการศึกษา (leadership in next normal : innovation and future technology of education) ผลการศึกษาพบว่า ผู้นำจะต้องเป็นผู้นำที่ พร้อมเรียนรู้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อนำมาปรับใช้ในการบริหาร โดยผู้นำจะต้องมีภาวะผู้นำในยุค Next normal ที่จะจูงใจคนรุ่นใหม่ให้มีส่วนร่วมในการทำงานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในองค์กร เป็นผู้นำที่มีความสามารถในการปรับเปลี่ยน มีทัศนคติที่เกื้อหนุนต่อการใช้ชีวิตในรูปแบบใหม่ของคนในสังคม ในทุกช่วงวัย พร้อมทั้งจะบริหารกำหนดยุทธศาสตร์และนโยบายต่างๆ เพื่อนำพาองค์กรการบริหารทางการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ โดยสามารถวัดได้จากผู้เรียนที่มีความรู้ ความสามารถ ซึ่งมีการเรียนรู้ผ่านนวัตกรรม และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้แก่ ระบบสตรีมมิ่งหรือเทคโนโลยี จัดการเรียนการสอนออนไลน์ อีกทั้งระบบ AI (artificial intelligence) โดรนผู้นำทางการศึกษายุค Next normal ต่างก็ต้องเรียนรู้และนำมาประยุกต์ใช้ ให้เท่าทันกับโลกในยุคอนาคต ซึ่งเทคโนโลยีเสมือนจริงจะเข้ามามีบทบาทในยุคอนาคตเป็นอย่างมาก จึงต้องมีการเลือกใช้เทคโนโลยีที่สามารถนำมารองรับการจัดการเรียน การสอนที่เหมาะสมสำหรับองค์กรของตนเอง และจัดหลักสูตรการเรียนการสอนที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เท่าทันกับนวัตกรรมและเทคโนโลยีในยุคอนาคตเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และส่งเสริมให้ผู้เรียนเติบโตสู่ความเป็นพลเมืองโลก

4. องค์ประกอบภาวะผู้นำด้านการคิดและการตัดสินใจ จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคชีวิตวิถีถัดไป ควรมีองค์ประกอบภาวะผู้นำด้านการคิดและการตัดสินใจ ผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะการวางแผนที่ดี มีเจตคติ ทัศนคติที่ดีและมีความคิดในเชิงบวก มีความสามารถในการตัดสินใจ บริหารอย่างมีเมตตา/ให้ออกาส/ให้อภัย สืบราชข้อมูลและความคิดเห็นของผู้อื่นก่อนการตัดสินใจ คำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล เข้าใจและยอมรับความสามารถ ความแตกต่างระหว่างบุคคล มอบหมายงานตามความสามารถ ตามความถนัดของผู้ได้บังคับบัญชา มีทักษะการคิดอย่างเป็นระบบ เปิดโอกาสให้ผู้ได้บังคับบัญชาได้แสดงความคิดเห็น ได้ซักถามเกี่ยวกับรายละเอียด ขั้นตอนในการปฏิบัติงาน และมีทักษะในการวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล ทั้งนี้เนื่องจาก การคิดและการตัดสินใจเป็นทักษะที่จำเป็นมาก สำหรับผู้บริหาร

การศึกษาในยุคชีวิตวิถีถัดไป การขับเคลื่อนสถานศึกษาจะพัฒนาหรืออยู่ที่ ก็ขึ้นอยู่กับความคิดและการตัดสินใจของผู้บริหาร ทั้งนี้ผู้บริหารควรสำรวจข้อมูลและความคิดเห็นของผู้อื่นก่อน การตัดสินใจโดยคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล เข้าใจและยอมรับความสามารถ ความแตกต่างระหว่างบุคคล มีทักษะกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบและสร้างสรรค์ สอดคล้องกับ Chusonsai (2022) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในยุคชีวิตวิถีใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในยุคชีวิตวิถีใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งพบว่า ด้านการทำงานเป็นทีมในยุคชีวิตวิถีใหม่ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด

รองลงมา คือ ด้านวิสัยทัศน์ในยุคชีวิตวิถีใหม่ และด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัวในยุคชีวิตวิถีใหม่ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ในยุคชีวิตวิถีใหม่และ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลในยุคชีวิตวิถีใหม่ตามลำดับ

5. องค์ประกอบภาวะผู้นำด้านสังคม จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคชีวิตวิถีถัดไป ควรมีองค์ประกอบภาวะผู้นำที่มีทักษะการเข้าสังคมที่ดี สร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้ร่วมปฏิบัติงาน สามารถแสวงหาความร่วมมือและการสนับสนุนจากองค์กรทุกภาคส่วนได้ สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดี พร้อมทั้งให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมกับชุมชนอย่างสม่ำเสมอ มุ่งการทำงานเป็นทีม และมุ่งประโยชน์ส่วนรวม ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาจะนำพาองค์กรสู่ความสำเร็จได้ จะต้องมีความเข้าสังคมที่ดี การสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้ร่วมปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดการทำงานเป็นทีมที่เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพในการทำงานร่วมกัน สอดคล้องกับ Khenaphum and Phromkaeo (2024) ได้ศึกษาเรื่อง องค์ประกอบของการศึกษาภาวะผู้นำเชิงอัจฉริยะ ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำเชิงอัจฉริยะผสมผสานมิติด้านความรู้ ความเข้าใจ อารมณ์ และจริยธรรม เพื่อชี้แนะองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้นำที่ปลูกฝังความคล่องตัวทางปัญญา ความฉลาดทางอารมณ์ ความมุ่งมั่นในการเรียนรู้ การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และพฤติกรรมที่มีจริยธรรม มีส่วนช่วยสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ปรับตัวและเจริญรุ่งเรือง การมีภาวะผู้นำเชิงอัจฉริยะทำให้องค์กรมีผู้นำที่สามารถนำทีมไปสู่ความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ คุณสมบัติทางอารมณ์ที่เป็นประการสำคัญในภาวะนี้รวมถึงความเข้าใจในความรู้สึกและมีความสามารถในการจัดการความรู้สึกของทีม ผู้นำเชิงอัจฉริยะไม่เพียงแต่มีความชำนาญทางเทคนิคและความรู้ทางวิชาการ แต่ยังสามารถในการสร้างสัมพันธ์ภาพทีมที่แข็งแกร่ง การสร้างความเข้าใจทางอารมณ์ในทีมช่วยให้ผู้นำสามารถตอบสนองต่อสถานการณ์ที่แปลกประหลาดและรับมือกับความเปลี่ยนแปลงอย่างมีสมาธิ ทั้งนี้การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในทีมมีผลกับประสิทธิภาพในการทำงานร่วมกัน ภาวะผู้นำเชิงอัจฉริยะมีทักษะในการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งในทีม การสื่อสารที่ชัดเจนและการเข้าใจที่เข้าไปในด้านอารมณ์ทำให้ทีมสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ความสามารถในการสร้างสัมพันธ์ที่ดียังเป็นปัจจัยที่สำคัญในการสร้างบรรยากาศที่กระตือรือร้นและสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะของทีม ดังนั้น ภาวะผู้นำเชิงอัจฉริยะมีบทบาทสำคัญในการสร้างองค์กรที่มีประสิทธิภาพและเจริญรุ่งเรืองในทุกสถานการณ์

ในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การบริหารสถานศึกษาก็ต้องมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตามไปด้วย การเป็นผู้บริหารในยุคชีวิตวิถีถัดไปผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีคุณลักษณะในหลาย ๆ ด้านที่จำเป็นในการบริหารการศึกษา “ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคชีวิตวิถีถัดไป” การเป็นผู้บริหารในยุคชีวิตวิถีถัดไป ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีคุณลักษณะ 5 ด้านที่จำเป็นในการบริหารการศึกษา ดังนี้ 1) ภาวะผู้นำ

ด้านบุคลิกภาพ 2) ภาวะผู้นำด้านวิชาการ 3) ภาวะผู้นำด้านดิจิทัล 4) ภาวะผู้นำด้านการคิดและการตัดสินใจ และ 5) ภาวะผู้นำด้านสังคม ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องปรับแนวคิดและพัฒนาตนเองให้ดำรงอยู่ในยุคชีวิตวิถีถัดไปได้อย่างยั่งยืน ไปสู่การสร้างผู้เรียนที่มีศักยภาพที่เหมาะสม สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล ดังนั้น ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคชีวิตวิถีถัดไปจึงจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถ ทักษะและความเชี่ยวชาญเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคชีวิตวิถีถัดไป เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป เพื่อให้การวิจัยมีความสมบูรณ์ ดังนี้

1. ควรมีการศึกษาการพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคชีวิตวิถีถัดไป
2. ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคชีวิตวิถีถัดไป
3. ควรมีการศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาในยุคชีวิตวิถีถัดไป ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาอัจฉริยะของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม

เอกสารอ้างอิง

- Benjawong, N. & Nanthamatwangnara, N. (2022). Educational institution administrators in the COVID-19 era. *Ratchaphak Journal Ratchapark Institute*, 16(47), 5-11. [translated]
- Chaisue, C. & Bunloi, W. & Nilkot, R. (2023). Desired characteristics of school administrators in the Next Normal era affectig the effectiveness of educational institutions Under the Rayong Primary Educational Service Area Office, Area 1. *Mahachula Nakhon tas Journal, Faculty of Education, Rambhai Barni Rajabhat University*, 10(6), 175. [translated]
- Chusonsai, N. (2022). *Creative leadership in the new normal life of school administrators under the Office of Bangkok Secondary Education Service Area 1* [Master of Education Thesis Field of Study, Educational Management College of Education Dhurakij Pundit University].
- Kangwanphanit, A. & Ngamkanok, S. (2023). (Leadership in Next Normal: Innovation and Future Technology of Education. *Journal of the Educational Administration Professional Development Association of Thailand*, 5(2), 37-43. [translated]
- Khenaphum, S. & Phromkaeo, W. (2024). Components of intelligent leadership education. *Surindra Rajabhat Academic Journal*, 2(2), 59-60. [translated]
- Ministry of Education. (2020). *Announcement of the Ministry of Education regarding educational institutions under and under the supervision of the Ministry of Education being closed for special reasons*. https://www.moe.go.th/category/announce/?_sf_s=. [translated]
- Ministry of Education. (2022). *Ministry of Education announcement Policy matters and focus areas of the Ministry of Education Fiscal year 2024*. <https://moe360.blog/2023/01/04/policy-and-focus-moe-fiscal-year-2024/>. [translated]

- Ministry of Public Health. (2022). *Announcement of the Ministry of Public Health on names and important symptoms of dangerous infectious diseases (No. 3) B.E. 2020.*
<https://ddc.moph.go.th/law.php?law=1>. [translated]
- Phaichayonwichit, T. & Thitisawan, S. (2022). *Impact of the COVID-19 outbreak on education.*
<http://www.eco.ru.ac.th/images/document/article/TreeNut/publish02-02.pdf>. [translated]
- Phanbunmi, S. (2021). *Digital Transformation from New Normal to Next Normal.*
<https://www.depa.or.th/th/article-view/digital-transformation-new-normal-next-normal>. [translated]
- Phayomyaem, C. (2021). *Thai education in the next normal era.* <https://il.mahidol.ac.th/th/newsletter64-page9/>. [translated]
- Sukasi, C. Keeratimongkolchai, P. & Worabamrungskul, T. & Nilkot, R. & Bunloi, W. & Chansongsaeng, A. (2022). Professional executives in the next era of life. *Journal of Quality of Life and Law*, 18(2), 74. [translated]
- Yuenyaw, P. & Thadatantichok, T. (2018). *Factor analysis of behavior of professional teacher in 21st Century* [Lecturer in Educational Administration, Faculty of Education, Nakhon Pathom Rajabhat University].